

Príloha 2 Metódy predčitateľskej gramotnosti s ukážkami

Metódy rozvoja predčitateľskej gramotnosti (Lipnická 2007)

- Tvorba a čítanie kníh s prediktabilným textom
- Ranný odkaz
- Slovná banka
- Metóda Iona
- Jazyková skúsenosť
- Spoločné čítanie
- Riadené čítanie
- Hlasné čítanie
- Maľované čítanie
- Pojmové mapovanie

Kniha s prediktabilným (predpokladajúcim) textom

Je charakteristická jednoduchým a pravidelne sa opakujúcim textom. Deti ho hovoria spamäti – pamäťové čítanie. V texte môže byť zmenené posledné slovo (najjednoduchšia forma), alebo slovné spojenie, veta. Každý list knihy obsahuje rovnaký text, ale zakaždým s iným obrázkom. Obmieňa sa len posledné slovo. Knihu drží učiteľka v rukách, alebo ak má formu leporela, je rozložená na zemi tak, aby ju deti mohli čítať a pritom text ukazovať prstom. Text môže „čítať“ aj dieťa. Knihu je možné čítať aj odpisovať.

Ranný odkaz

Jeho forma má charakter krátkej, výstižnej správy. Píše sa deťom, učiteľke alebo rodičom.

Má dve formy:

- zatvorenú – odkaz sa vhadzuje do škatuľky s označením POŠTA
- otvorenú – odkaz píše učiteľka spolu s deťmi na veľký formát papiera.

Pre deti je takto lepšie čitateľný. Ranný odkaz je po celý deň vyložený na viditeľnom mieste, aby deti mohli „čítať“ a sledovať to, čo sme už splnili, aj to, aká aktivita ich ešte čaká. Slová môžu deti tiež odpisovať.

Slovná banka

Stratégia využíva rôzne druhy kratších literárnych útvarov (hádanky, riekanky, básničky), ktoré sa deti naučia. Píšu v dvoch identických formách veľkými tlačnými písmenami na papier, z ktorých jeden sa následne rozstrihá na časti (podľa riadkov alebo zvisle, po celom slove). Úlohou dieťaťa je poskladať báseň podľa vzoru. Začínať môžeme jedným napísaným slovom, ktorého obraz je zobrazený na predlohe aj na postrihaných častiach. Po zložení má dieťa možnosť autokorekcie a môže preto pracovať samostatne.

Metóda lona

Jednou z foriem podpory čitateľskej a pisateľskej gramotnosti je aj vytváranie vlastných veľkých kníh, kde je obrázok doplnený o text, ktorý vymysleli deti a zapísala učiteľka. Prostredníctvom nich si môžu deti uvedomovať riadkovanie textu, sledovať ho v smere, akým sa číta. Učia sa chápať, že text je nositeľom informácie. Keďže metóda lona je využívaná pomerne často, deti pri opakovanom čítaní dokážu rozlíšiť aj niektoré slová v texte.

Jazyková skúsenosť

Jej cieľom je pochopiť, že prostredníctvom čítania a písania môžeme komunikovať. Učiteľka môže zapisovať zážitky detí z rôznych akcií, ich názory, ale spoločne môžu vytvoriť a zapísať vlastný príbeh.

Spoločné čítanie

Zvyčajne sa realizuje vo vopred vymedzenom čase. Využíva sa na opakovanie známych básní, čítanie ranného odkazu, listu a pod.

Riadené čítanie

Je progresívnou formou práce s literárnym dielom. Od klasickej formy sa líši najmä tým, že text sa vopred rozdelí na niekoľko častí podľa dejového napätia. Za každou časťou kladie učiteľka jasne formulované otázky (pripravené vopred), ktoré sa ale netýkajú reflexie alebo reprodukcie vypočutej časti, ale aktívne smerujú k tomu, aby dieťa vyjadrilo svoje predpoklady, názory, pocity. Riadené čítanie prináša významnú zmenu v aktivite detí:

Hlasné čítanie

Je spoľahlivou metódou, ako prostredníctvom zaujímavej knihy či textu podporovať záujem detí o literatúru, ale predovšetkým, ako tento záujem stimulovať v spolupráci s rodinou či základnou školou.

- ZŠ – starší žiaci čítajú deťom v MŠ
- MŠ – rodina: jedna kniha alebo niekoľko rovnakých exemplárov dostanú deti domov na jeden deň.

Dieťa si vyberá rozprávku, ktorú mu rodič doma prečíta. Na druhý deň knihu prináša a reprodukuje rozprávku, ktorú si vypočulo, prezentuje svoje pocity z nej.

Maľované čítanie

Je charakteristické tým, že jedno slovo, ktoré musí byť jednoznačné, je zamenené za obrázok. Tematicky sa môže viazať na tému týždňa alebo môže korešpondovať s iným cieľom. Text možno vymyslieť alebo použiť hotový námet.

Pojmové mapovanie

Je efektívna metóda zmysluplného učenia sa. V predškolskej edukácii sa využívajú obrázkové pojmové mapy, ktoré pomerne jednoduchým spôsobom zachycujú obsah a úroveň poznania dieťaťa vo zvolenej oblasti. Volia sa témy deťom blízke, ktoré súčasne korešpondujú s cieľovými požiadavkami školského vzdelávacieho programu.

Tvorbu pojmových máp je možné využiť dvoma spôsobmi:

ako brainstorming vo fáze uvedomenia

vo fáze reflexie, ktorá deťom umožní uvedomiť si, čo o danej téme vedia

Aktivity podporujúce čitateľskú a pisateľskú gramotnosť dieťaťa musia korelovať s jeho individuálnou rozvojovou úrovňou. Dieťa v žiadnom prípade nesmie mať pocit, že je nútené „písať alebo čítať“. Nenásilnou, prirodzenou formou realizácie sa činnosti stanú pre dieťa samozrejmosťou, prirodzenou potrebou sebaujadrenia. Aktívnym využívaním stimulujúcich aktivít z hľadiska rozvoja vynárajúcej sa gramotnosti a nadobúdaním praktických zručností dieťa získa trvalú skúsenosť, že jazyk je nevyhnutnou potrebou v jeho živote.

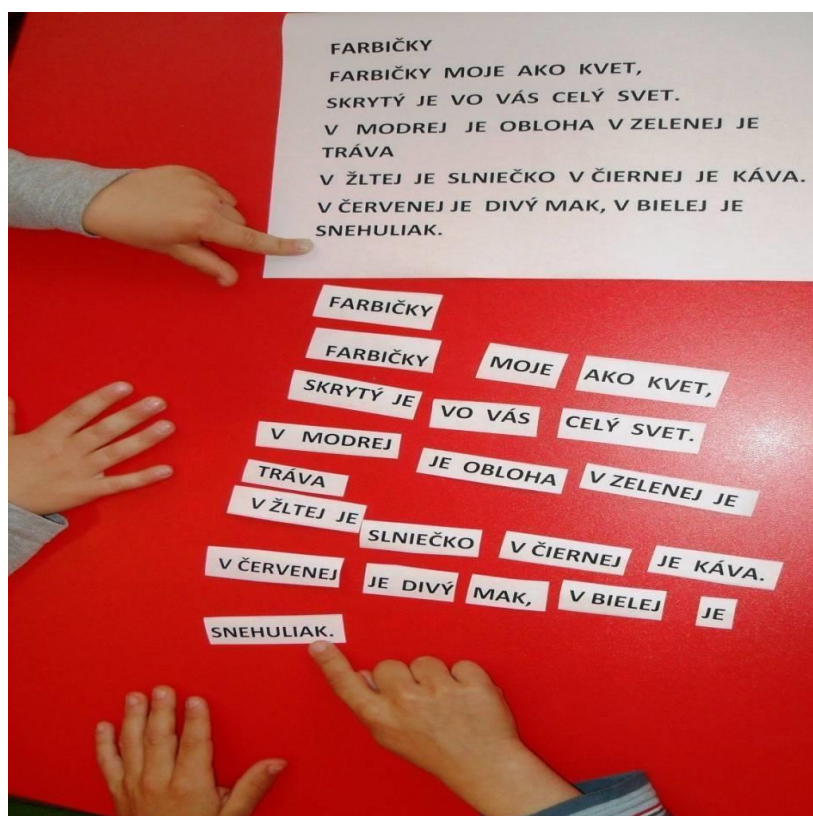
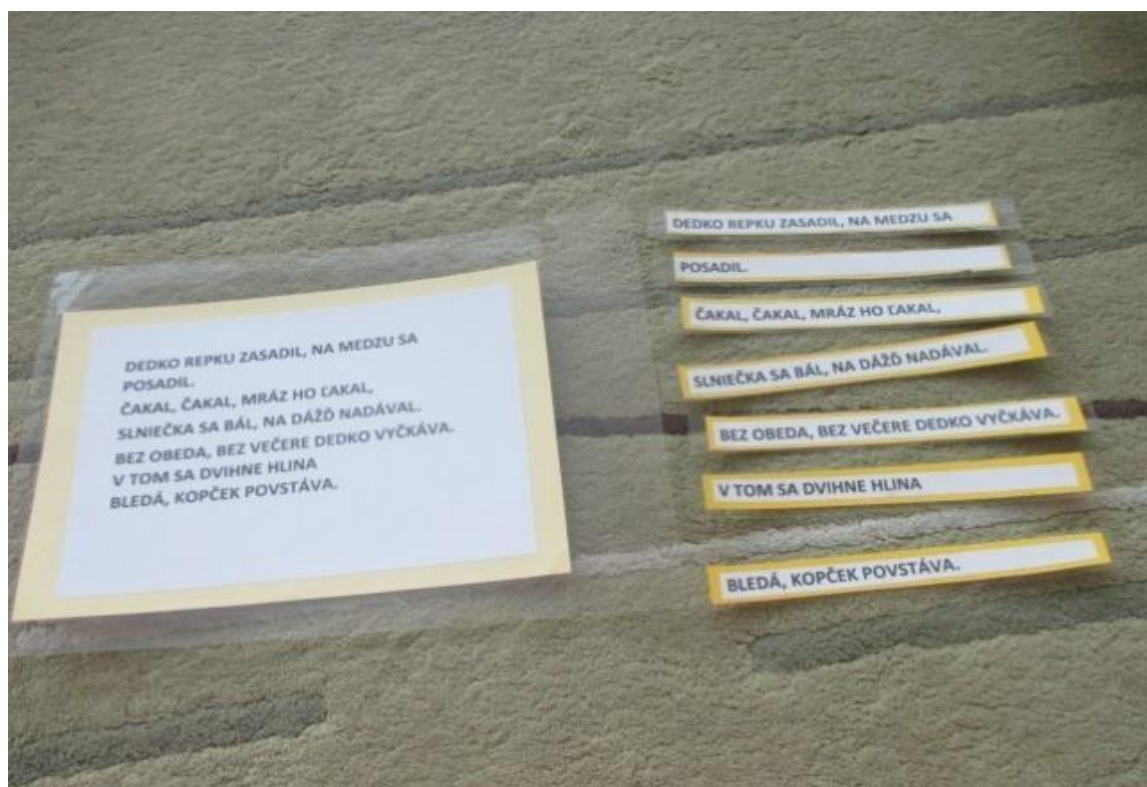
Metóda maľované čítanie

Metóda pojmové mapovanie

Metóda slovnej banky

Príklady činností detí pri rozvíjaní predčitateľskej gramotnosti:

- na podložke s dig. hračkou Bee-bot - rytmizácia, určovanie začiatočného písmena

- práca s interaktívnou tabuľou – písanie začiatočného písmena

